

C H I N E N S E I M P E R I V M.

Artaria, qua ortum Solis respicit, adne-
xum est Chinæ re-
gnum, cæli tempe-
rie, Soli fertilitate,
amplitudine, opibus
ac potentia haud
cuiquam alii cedens,
gens ipsa (si credi-
mus) omnes alias in-

genio superans. Sinas esse Ptolemæi, cum si-
tus, tum ipsum vocabulum maxime convincit.
Quippe quod Hispanis *China*, id Italis Tuscis *Ci-
na*, & Germanis *Tschina* scribitur. ubi exiguan
deprehendas in pronuntiatione differentiam,
inter *China* & *Sina*. At ignorantia Hispanicæ
pronuntiationis, quæ est in *Ch*, Græcæ literæ χ
pronuntiatio in vocabulo isto apud alias natio-
nes invaluit. Limites habet ab occasu Damasios
montes, quibus ab India & Tartaria separatur;
à Septentrionibus Ottorocorum, & murum 450
mill. Germanicorum, inter hujus crepidines
contra Tartarorum irruptiones extructum: ab
Ortu Oceanum Sinensem sive Eoum: à meri-
die eundem Oceanum & regnum *Sian*.

Vocabu-
lum.

Limites.

Diviso in
provincias.

Dividitur totum regnum in complures pro-
vincias, quas illi præfecturas vocant, quarum
maritimæ sunt, *Cantan*, *Foquiem*, *Chiqueam*, *Nan-
qui*, *Xantum*, *Paquin*, mediterraneæ *Xiamfui*, *Can-
fui*, *Sancii*, *Suchnom*, *Huanum*, *Ivana*, *Fuquam*, *Suinam*,
Quicheu, *Qujancii*, *Cochinchina*, *Quancii*. In his pro-
vinciis centum quinquaginta octo provinciæ
minores (ipsi *Fu* vocant) numerantur. Quarum
pleræq; duodecim quindecimve urbes magnas
fatis, præter villas, pagos, castella & oppida
comprehendunt. Numerus urbium traditur esse
247, quæ muris fossisque probe munitæ sunt.
Vulgares urbes, quas ipsi *Hien* vocant, 1152
numerantur.

Vibes.

Sina omni-
um rerum
ferax.

Quod ad regionum feracitatem attinet, illud
in universum verum, omnia quæ ad humanum
cultum & victum, imo & delicias faciunt, non
aliunde importari, sed domi abunde nasci.
Triticum fert omnis fere generis, legumina
quoque & phaseolos maxime. Fructuum quo-
que ac pomorum species, si olivam excipias &
amygdala, è primariis nullæ defunt. Poma ha-
bent nostris incognita, quæ nomine à Sinis ac-
cepto *Licyas* & *Longanas* appellamus. Indicas
quoque è palma nuces habet, & ficum Sinen-
sem, ita dictum, quod eo passo vesci liceat. alias
pomum est suavissimum ac speciosissimum. Au-
rea & citrea mala, iis, quæ alibi nascuntur, præ-
stantiora fert. Olerum varietatem offendas
maximam, quorum apud Sinenfes, quam apud
nostrates usus est frequentior, cum plurimi re-

Asia.

ligionis causa aliis alimentis non utantur. Nec
flores omnis generis desiderantur, imo non
pauci nostris incogniti visuntur. In quatuor ad
Austrum provinciis nobile illud apud Indos fo-
lium, quod *Betre* vocant, & arbor *Arequiera*, re-
peritur. Folium illud vivæ calci mixtum totos
fere dies Indi mandunt, asseruntque calore illo
stomachum non parum juvari. Oleo abundant,
& vinis, licet minus, quam nostra, præstanti-
bus. Suilla vulgo vescuntur, sed tamen aliæ
quoque carnes abundant. Bubula, ovilla, ca-
prina multa est. Quin etiam equis, mulis, asel-
lis, canibus æque fere, ut reliquis carnibus ve-
scuntur, quæ etiam in macellis veneunt. Qui-
busdam in locis vel ob superstitionem, vel ob
agriculturam bobus & bubulis parcunt. abund-
ant ferina, maxime cervo & lepore, variisque
altilibus.

Regio tota fluviis adeo pervia est, ut permea-
ri possit, sive illos natura sive ars fecerit. Hinc
ingens istic navigiorum reperitur multitudo, &
quidem tanta, ut è nostri temporis scriptori-
bus unus asserere non dubitaverit, nihilo pau-
ciores in aquis, quam in continenti homines
commorari. quod etsi hyperbolicum videatur,
non tamen à vero longe abit, ob fluviiorum co-
piam.

Sinenfia nemora leones minime alunt, sed
magno numero tygres, ursos, lupos, vulpes. Li-
num ignorant, è gossipio vulgo ad amictum
pannus textitur, cujus semen etsi ante annos
400 ab externis fuerit importatum, adeo nunc
illic luxuriat, ut hodie orbi universo gossipia la-
neæque vestes suppeditet. Operis bombycini
tanta est copia, ut plane cum nostra Europa
certare videatur, nisi forte superior sit.

Metalla apud Sinas omnia reperias. Præter
æs, cuprumque vulgare, aliud conficiunt, candi-
dum instar argenti. quod nihilo carius est ære
flavo. E liquefacto vero ferro plura opera,
quam nostri conficiunt, ut lebetes, ollas, cam-
panas, mortaria cancellos, fornaces, bellica tor-
menta, aliaque complura. Aurum non ignobi-
le est, licet nostrate precio longe inferius. Ar-
genti ad monetam usus est, quæ pondere, non
etiam sigillo impresso distinguitur: atque ita in
omni commercio ad staturam precium omne
expenditur. Vulgaris in mensis supellex fictilis
est, quam Europæi, nescio qua de causa, Porce-
lanum vocant. Nobilissima fingitur in Kiamfi-
nensis provinciæ agro, in quo massa lutea est,
è qua fingi solet. Inde in universum regnum, fi-
nitimàs provincias & remotas distrahitur. Edu-
liorum ferventium vim innoxie patitur, imo,
quod mirere, frustra inter se filo æreo confuta
liquorem continent, nec transmittunt. Vitrum

F

con-